

اثرات سیاست یکپارچه سازی اراضی بر بهره وری عوامل تولید برنج و کارآیی شالیکاران در منطقه حوزه آبریز هراز

حمید امیرنژاد - امیرحسین چیدری

دانشجوی دکتری گروه اقتصادکشاورزی دانشگاه تربیت مدرس - عضو هیأت علمی گروه

اقتصادکشاورزی دانشگاه تربیت مدرس

پایین بودن بهره وری عوامل تولید و کارآیی بهره برداران کشاورزی، بالا بودن هزینه های تولید، غیرکارآ بودن مدیریت مزرعه، عدم استفاده مؤثر از تکنولوژی و ماشین آلات، تضعیف همبستگی های اجتماعی در جامعه روستایی و ... همگی به نوعی در ارتباط با پراکندگی اراضی قرار دارند. راه حلی که در پاسخگویی به عقلانی کردن بهره بردارها، استفاده از شیوه های نوین کشاورزی و ... برای افزایش و بهبود تولید کشاورزی و در نهایت دستیابی به توسعه کشاورزی مورد توجه سیاستگذاران و برنامه ریزان

قرار گرفت، یکپارچه سازی اراضی نامیده شد و بدین ترتیب تحولی در نگرش و دیدگاههای توسعه کشاورزی بوجود آمد. تحقیق حاضر جهت بررسی اثرات سیاست یکپارچه سازی اراضی بر بهره وری عوامل تولید و کارآیی شالیکاران در حوزه آبریز هراز انجام شده است. در این منطقه دو رقم برنج دانه بلند مرغوب (طارم) و دانه بلند پرمحصول (نعمت) کشت غالب بوده و به همین منظور این دو رقم مورد بررسی قرار گرفتند. جامعه آماری تحقیق شالیکاران حوزه آبریز هراز می باشند که از این جامعه، ۲۰۹ نمونه (۱۱۵ و ۹۴ نمونه بترتیب برای برنج دانه بلند مرغوب و دانه بلند پرمحصول) به روش نمونه گیری خوشه ای دو مرحله ای ((TSLs در سه روستای این حوزه انتخاب گردید. در این تحقیق برای محاسبه بهره وری عوامل تولید در مزارع یکپارچه و غیریکپارچه و مقایسه آن از تجزیه و تحلیل توابع تولید و رگرسیون متغیر موهومی (مجازی) به روش حداقل معمولی (OLS) و برای تعیین کارآیی فنی شالیکاران از روش حداقل مربعات معمولی اصلاح شده (COLS) استفاده شده است.

نتایج این تحقیق نشان می دهد که بهره وری متوسط کلیه عوامل تولید در مزارع یکپارچه بیشتر از مزارع غیر یکپارچه برنج دانه بلند مرغوب (طارم) می باشد. در این رقم بهره وری نهایی عوامل تولید نیروی کار، بذر، آفت کش و دفع آفات در مزارع یکپارچه برنج دانه بلند مرغوب (طارم) بیشتر می باشد، در حالیکه بهره وری نهایی نهاده های زمین و ماشین آلات در مزارع غیریکپارچه بیشتر است. در رقم دانه بلند پرمحصول (نعمت)، بهره وری متوسط کلیه عوامل تولید بجز نهاده کود شیمیایی در مزارع یکپارچه بیشتر است. در این رقم بهره وری نهایی عوامل تولید زمین، ماشین آلات، بذر، کود شیمیایی و علف کش در مزارع یکپارچه بیشتر بوده، در حالیکه در مزارع غیریکپارچه بهره وری نهایی نهاده های نیروی کار و دفع آفات بیشتر می باشد.

میانگین کارآیی فنی شالیکاران رقم دانه بلند مرغوب (طارم) در مزارع یکپارچه و غیریکپارچه بترتیب ۸۲/۷ و ۷۴/۸ درصد است. همچنین این میانگین برای رقم دانه بلند پرمحصول (نعمت) در مزارع یکپارچه و غیریکپارچه بترتیب ۸۵/۷ و ۷۸/۶ درصد می باشد. بنابراین کارآیی فنی شالیکاران در مزارع یکپارچه بیشتر از مزارع غیریکپارچه می باشد.

واژگان کلیدی: یکپارچه سازی اراضی، حوزه آبریز هراز، برنج، بهره وری، کارآیی